

Os nosos gandeiros sabían como manexar e alimentar os animais e Ternera Gallega só puxo nome e control a un excelente saber facer secular. Así resume o seu presidente fundador, Maximino Viaño García, o nacemento, no 1989, da IXP de maior impacto no vacún de carne en España. Existía a necesidade de regular o sector como resposta ao fenómeno das carnes hormonadas que xa estaban presentes en moitos países e tentando estenderse a España. “Había que contraatacar”, di Viaño, convencido de que Ternera Gallega foi un proxecto que naceu ben cementado, “vivo” e que continúa máis activo ca nunca coa posta en marcha tamén da IXP Vaca Galega/ Boi Galego. O futuro está asegurado se somos capaces de producir con calidade. Temos unha gran marca, unha das mellores razas de carne do mundo, o recoñecemento sectorial necesario e un consumidor fiel que demanda o noso produto. Só fan falla emprendedores capaces de darlle continuidade coa profesionalidade que require o contexto mundial e fórmulas de control do mercado por parte da Administración. O reto: garantir o relevo xeracional e o ordenamento da superficie agraria, con prácticas de legalización da propiedade de forma que os emprendedores poidan utilizala e que non danen os dereitos dos propietarios, permitindo aproveitar o territorio e favorecendo a rendibilidade da produción.

Maximino Viaño García

presidente fundador da IXP Ternera Gallega

OS NOSOS BECERROS NON VAN QUEDAR NA CORTE, a mensaxe que fixo posible nos seus comezos o apoio masivo dos produtores a Ternera Gallega, a nosa Carne con Carné

Máis de 90 anos como actor protagonista e espectador, sempre en primeira liña, do desenvolvemento do agro galego permítenlle ter unha visión integral do momento actual do medio rural e, en particular, do vacún de carne. Certo?

Arranquei con certas vantaxes: ser fillo e neto de labradores e vivir na aldea toda a vida. Esta proximidade co agro e co que supón vivir del, creou en min unha vocación e unha alta sensibilidade para os asuntos do campo. Había posibilidades no agro, fun capaz de velo; e iso evitou que emigrara, como era tendencia naqueles anos. Vivín moitos momentos clave nos avances agrarios e mesmo tiven a fortuna de poder participar en moitos

deles, como cando nos anos 60 do século pasado constituímos unha explotación comunitaria con outras seis granxas para buscar a dimensión axeitada e organizar o traballo cos tempos. Nesa década fun testemuña da ‘auténtica revolución’ grazas á chegada do tractor como substituto dos traballos manuais e das vacas e bois como forza de tiro (teño que dicir que antes era unha verdadeira escravitude); tamén do cambio da economía de subsistencia á de mercado, do cambio do gando de traballo polo de renda e de cómo se empezou a apostar polas vacas de leite en lugar das de carne na maioría das explotacións. Eran tempos de cambio.

Quedou entón ese sector de carne tradicional, no que había un moi bo saber facer histórico que había que aproveitar e, por suposto, revalorizar.

“Os nosos gandeiros tiñan unha base moi ben asentada, que lle permitiu ao sector cárnico durante todos estes anos avanzar con paso seguro e chegar maduro aos nosos días, para afrontar o futuro cos deberes feitos e con optimismo.”

Por iso, cando empezamos a poñer en marcha Ternera Gallega só facía falta activar fórmulas de control grazas a un ‘nome’ que dera garantías, que evitara prácticas abusivas e, un dos aspectos máis importantes, que lle dera saída á produción de carne de vacún todo o ano. Porque un dos problemas que tiñan os gandeiros era poder compensar as baixadas de venda de becerros na época do ano que menos carne se consumía (algo que aínda segue sucedendo e que hoxe se está intentando equilibrar desde a IXP coa programación das vacas parideiras e a promoción). Os animais seguían medrando, había que alimentalos, gastar cartos, e isto era un ciclo

desfavorable para a economía achicada daquelas pequenas explotacións que empezaban a abrírense ao mercado global.

Neste contexto, na antesala do nacemento de Ternera Gallega, un grupo de emprendedores entre os que teño que nomear a Antonio Conchado, Ricardo Pérez Rosón, Luciano Sánchez ou Enrique Temes, soubemos conectar cos gandeiros de toda Galicia, en moitísimas reunións e percorrendo case a totalidade do rural galego. A mensaxe foi clara e impactante: ‘os nosos becerros non van quedar na corte e terán preferencia de saída fronte aos que non teñen marca’, crendo que este proxecto de Ternera Gallega ía dar saída á carne producida todo o ano. Foi un éxito rotundo e todo o sector apoiou a iniciativa sen fisuras. O entón conselleiro Francisco Sineiro, nun momento no que se lo-graba recoñecer a nosa carne como “Produto Galego de Calidade”, deu 11 millóns de pesetas; e pouco máis tarde o tamén conselleiro Romay Beccaría aportou 27 millóns. Despois sería Tomás Pérez Vidal, desde a mesma Consellería, o que axudou a consolidar o proxecto po-

ñendo a cara, axudando economicamente e comparecendo en todos os actos que fixera falla para darlle valor oficial á marca.

Todo ía sobre rodas. A cuestión era estudar a dimensión axeitada para manter a viabilidade económica e mirar cara adiante.

Cales foron, ao seu xuízo, os grandes fitos de Ternera Gallega, que este ano cumpre tres décadas de historia?

- En relación coa resposta anterior, un dos logros, quizais o primeiro, foi acertar de pleno coa mensaxe para que os gandeiros se sumasen ao proxecto, chegando ao núcleo do problema da produción en orixe e dándolle saída á venda de becerros durante todo o ano para facer máis sostibles as pequenas explotacións de entón. O primeiro ano de actividade, 1990, déronse de alta 868 produtores, 49 cebadoiros, 17 matadoiros e 4 salas de despezamento. Identificáronse 8.300 tenreiros e certificáronse 1.300 canais. Nos seguintes anos, Ternera Gallega foi medrando e gañando credibilidade progresivamente, tanto no campo como na industria, distribución e consumidores.
- Aproveitar o contexto legal da UE (dos primeiros anos 90), coa aprobación do Regulamento da Comisión Sexta de Agricultura sobre a protección a un sistema de marcase de carne (logo EQB), ao que se acolleron organizacións de 11 países da UE, entre elas nós. A Ternera Gallega víñalle como anel ao dedo e supuxo o seu despegue definitivo, tanto a nivel nacional como europeo. Logrou financiamento durante sete anos e esta-

bilidade operativa. Pasou de ser fundada como “Produto Galego de Calidade” a ser “Denominación Específica (DE)” e, finalmente recoñecida como “Indicación Geográfica Protegida (IGP)” pola UE. Todo ía vento en popa.

- Facer un traballo extraordinario de promoción e divulgación, co famoso slogan “Ternera Gallega, la carne con carné”, e conseguir estar preto do consumidor, escoitando as súas necesidades e tendencias, desde o principio e xusto despois de asegurar a base produtiva. Había gandeiros, había un núcleo duro da industria cárnica e da distribución e precisabamos chegar aos consumidores. Teño que lembrar neste sentido a todas as presidentas e directivas de organizacións de amas de casa, mulleres rurais, consumidores, etc., de toda Galicia, Madrid, Barcelona, Valencia..., especialmente a galega Aurora Lamas; a catalana Conchita Molina (agora representada na súa filla) e as madrileñas Isabel Ávila ou Josefina Trillo Figueroa, que en paz descanse e á que lle dedico un recordo especial. Non podemos esquecer tampouco o Gremi de Empresaris Carnissers e Xarcuters de Barcelona e provincia, asociacións galegas en Barcelona e asociacións de carniceiros de Madrid e Valencia. Todos eles, grandes embaixadores do noso produto.

- Moi boa xestión da crise da EEB (o chamado ‘mal das vacas tolas’), da que Ternera Gallega saíu reforzada como marca de control e calidade velando polos intereses de todos os niveis da cadea. O control e a trazabilidade están no ADN de Ternera Gallega desde a súa propia creación e foi este un dos exemplos clave de cal é a misión que debe marcar todas as súas actuacións.
- Contar cun equipo técnico (executivo, administrativo, veterinario, de promoción, relacións públicas, control externo, marcadores de campo e de matadoiros, ...) capaz de levar adiante o proxecto desde o principio ata hoxe cos valores, pautas e profesionalidade adecuados.

“O relevo na presidencia por Jesús González, para o que só teño boas palabras, foi un acerto máis. O novo equipo apostou por unha liña de continuidade e soubo gañar a confianza e o respecto de todos os axentes do sector e traballar para conseguir a dimensión atinada en cada momento. ”

Que o mesmo grupo de profesionais siga hoxe á fronte da IXP (con moitos e máis esixentes retos) é o exemplo de que as cousas se fixeron e se seguen a facer correctamente.

- Estar sempre á vangarda en innovación, cuestións técnicas e legais, e de mercado, en contacto con todos os colaboradores para saber cómo actuar en cada momento.

- Ternera Gallega goza, indiscutiblemente, dunha moi boa imaxe e reputación entre todos os seus públicos de interese. Ser a carne de vacún de calidade máis recoñecida de España, e un referente en Europa, é unha responsabilidade, pero tamén un impulso para saír ao exterior. Sei que ultimamente, ademais de ter presenza en Portugal e Andorra, estase facendo un lugar moi ben considerado en Alemaña. E, se segue así, pode conquistar calquera mercado internacional, especialmente os dos países da Unión Europea. Volvo insistir en que se trata de darlle a dimensión axeitada a cada conxuntura.
- Como fito máis recente, teño que referirme á creación da IXP Vaca Galega/Boi Galego, que é a evolución lóxica da Denominación e do Consello Regulador para dar resposta e dimensión ao sector, de acordo cos tempos actuais e futuros. A integración, á par que a diversificación do sector de vacún de carne, fan máis grande e valiosa, se cabe, a esencia coa que naceu Ternera Gallega.

Que supuxo pilotar a posta en marcha e o desenvolvemento de Ternera Gallega durante once anos?

Supuxo sentimento, responsabilidade, traballo e compromiso. Os anos anteriores e a primeira etapa de Ternera Gallega foron, como xa dixen, emocionantes e palpantes. Unha aventura moi agradecida porque foi moi ben recibida entre todos e os apoios viñan de todas partes. Os gandeiros sabían, repito, cómo manexar e alimentar os animais, funcionaban os tratantes,

tamén as feiras... Pero existía o problema de darlle saída aos becerros en determinadas épocas do ano nas que máis se produce e, pola contra, nas que cae, desde sempre, o consumo de carne, onde o animal ten que seguir alimentándose e custa cartos. Así que a nosa bandeira foi tremendamente efectiva porque dabamos resposta a este problema. Ternera Gallega canalizaría esta circunstancia cun indicativo recoñecible, recoñecido e valorado no mercado como correspondía. Foi fácil e o apoio foi masivo. Nese momento, no que todo ía a favor, había unha ameaza que viña de fóra, que tentaba estenderse a España, e que xa anos atrás, polos anos 30, xurdira en EE.UU., da carne hormonada e con clenbuterol. Había que contraatacar. Ternera Gallega tiña o deber de marcar a diferenza con esas malas prácticas, apostando pola máxima calidade do noso produto e polo control integral de toda a cadea, desde o animal ao prato.

Que considera que aporta a recente creación da IXP Vaca Galega/Boi Galego para o sector de vacún de carne da nosa Comunidade?

É, como xa dixen antes, a natural evolución dun sector maduro e profesional e a maneira adecuada de buscar dimensión e integrar a todo o sector.

“Galicia non sabe vender, pero Ternera Gallega si soubo. Digo isto porque Ternera Gallega fixo durante anos un gran traballo de promoción. Quen non recorda aquel slogan tan potente “Ternera Gallega, a carne con carné” que foi durante moitos anos a frase publicitaria de cabeceira. Así conseguiu crear marca.”

O mesmo lle corresponde facer agora á nova IXP. O labor dos técnicos, sobre todo os de campo, é fundamental para abrir camiño, aínda que conta cunha gran vantaxe que vén dada pola magnífica traxectoria de Ternera Gallega e pola súa masa social de produtores, industria e consumidores fieis. A valoración e a protección da carne de vaca e de boi producida en Galicia ten todas as posibilidades de ser un gran acerto.

Unha vida, longa, dedicada ao desenvolvemento do agro galego de seguro que acumulan un amplo anecdotario. Comparta con nós algunhas.

Claro que teño moitas anécdotas, pero non son máis ca iso, anécdotas. Son pouco relevantes e o fundamental creo que queda exposto. De todos os xeitos, algunha pódovos contar, como por exemplo: acostumbrados a encher locais para expoñer o proxecto aos gandeiros,

consumidores, carniceros..., incluso nunha charla que me invitaron a dar no Banco da Nación en Buenos Aires, no 1995, con motivo da creación en Arxentina das Denominacións de Orixe, 'Ternera Gallega, la carne con carné', ante máis de 1.000 gandeiros daquel país, pola contra atopámonos na reunión que convocamos en A Lama, Pontevedra, cun só asistente, e ademais era unha señora maior que viña ver se eramos da Xunta e lle podíamos pagar unha subvención que tiña pendente; ou nas de Monterrei, en Verín; ou Oímbra, que non apareceu ningún.

Tamén a que me pasou en Bruxelas na primeira xuntanza da EQB, na que os 11 países que compoñían o logo tiñamos que expoñer as razóns de por qué era necesario etiquetar a carne. Todos íamos polo mesmo camiño. Cando me tocou o turno, contei o tema coma nas reunións que tiñamos cos sectores: que o consumo baixaba estrepitosamente; que as amas de casa e asociacións de consumidores saían á prensa con queixas todos os días; que a carne soltaba auga na neveira, escuma na sartén, que os maridos non carburaban (vaia frase!!)... O folclore que se armou na sala!!... Pero todo quedou aí e Ternera Gallega acabou sendo un referente nas xuntanzas trimestrais do Logo EQB, ata o punto de que na que tocou organizar en Santiago, o 20 de xuño de 1997, non faltou ningún. Á noite, despois de ir ver funcionar o Botafumeiro, obsequiámoslos cunha queimada e a lenda do conxuro galego traducido ao inglés. Por certo que os invitados non coñecían a brebaxe e algúns (e algunha) tiveron dificultades para encontrar a habitación do hotel.

Pero se teño que quedar con algunha volvería a 1970 cando, sendo xerente de Feiraco, con outros executivos de fábricas de piensos, fomos invitados por unha multinacional que comercializaba soia e cereais, a visitar unha experiencia que estaban promovendo no Val do Po, en Italia. Para min alí naceu Ternera Gallega; porque nada máis chegar e facer a primeira visita, na feira de Módena, e ver máis de 500 tenreiros de multitude de razas todos iguais, modélicos, lustrosos,... sospeitosos, fíxonos recapacitar en que aquilo era precisamente o que non se debía facer. Por unha parte non podía aquela artificialidade ter futuro; e por outra non era posible establecer aquelas pautas nun sistema agrícola-gandeiro minifundista como era o de Galicia. Por unha vez a secular lacra do minifundio salvou o vacún de carne de Galicia!! Despois pasou o que pasou e puxémonos a traballar no tema, poñendo as bases do que sería a IXP Ternera Gallega ata chegar ao que é hoxe.

Cales cre que son as claves do futuro do sector de vacún de carne en Galicia? E cales as do agro galego no seu conxunto? Que importancia deberá dársele á idiosincrasia galega neste escenario? A que non deberemos renunciar?

Temos unha gran marca, en Ternera Gallega e as súas diferentes versións (Ternera Gallega e Ternera Gallega Suprema), en Boi Galego e en Vaca Galega; a excepcional raza cárnica Rubia Gallega; o recoñecemento sectorial e institucional necesarios e un consumidor moi fidelizado que recoñece e estima o noso produto e, por último, demándao. Temos todo do noso lado para a continuación do sector.

“O futuro está asegurado se somos capaces de producir con calidade.”

Con respecto á identidade galega, nunca deberemos esquecerla, xa que nela está a nosa orixe, a nosa historia e a base para un futuro próspero, porque nos dá valor e nos diferencia neste mundo globalizado irrenunciabile.

Que medidas concretas, e inmediatas, cre que debera activar a Administración para garantir o futuro do noso medio rural como medio de vida?

Só desde a iniciativa privada se poderá abordar o futuro. A Administración deberá exercer de supervisora evitando abusos e falsificacións, marcando límites e garantindo o relevo xeracional, co ordenamento da superficie agraria, activando prácticas de legalización da propiedade e outras para poder aproveitar o territorio e favorecer a rendibilidade da produción. Non debemos agardar dela moito máis.

“Non podemos esperar que a Administración faga o traballo por nós.”

Nin é a súa función nin convén que o sexa. A Administración e as entidades públicas están para regular, non para levar a voz de mando nin facer o traballo de a pé. Ese correspóndelle ao propio sector.

Temos algunha materia pendente? E algunha suspensa que non se poida ‘repescar’?

Cinguíndonos á pregunta, si. Levo comigo presente algo que puiden facer e non fixen ou que quixera facer e non puiden: a creación dunha comercial única que ofertara nos mercados a produción conxunta dos matadoiros e salas de despezaemento inscritas en Ternera Gallega. Faltoume “man esquerda” para pectar co puño da outra na mesa e se-

guir adiante o día que dous socios se volveron atrás, cando xa todo estaba pactado.

O segundo intento foi desde a presidencia de AGAPIC (Asociación Galega de Produtos con Indicativo de Calidade), pero os promotores atopámonos coa incompreensión de quen mandaba máis ca nós e aí quedou a cousa.

Pero para repescar o tema nunca é tarde porque, aínda que pasaron 20 anos, Galicia segue adolecendo do mesmo: sabe producir ao máximo nivel, pero non sabe vender ben. *As cousas así nos van: moitas veces compramos polo que nos piden; vendemos polo que nos dan.*

Cales serían os seus consellos para o sector e para a IXP?

Non me atrevo eu a dar consellos, é moi difícil facelo. Quizais se teño que facer algunha recomendación é chamar á iniciativa dos emprendedores, da xente con formación e vontade para garantir a viabilidade do agro. Volvo insistir no feito de que as administracións e organismos públicos deberán exercer de supervisores, evitando abusos e establecendo unha base reguladora da terra e da súa utilización; pero o principal consello é convencerse de que na terra e no gando hai futuro e, a partir de aí, poñerse mans á obra.

